

Vlaanderen
is open ruimte

OPROEP LANDSCHAPSPARKEN

oproepreglement
Selectie van kandidaten

April 2021

INHOUD

1	Inleiding.....	3
1.1	Definities	3
1.2	Doelstellingen	4
1.3	Procedure tot oprichting van landschapsparken	6
1.4	Hoe een kandidatuur indienen?	9
2	Selectieprocedure	9
2.1	Wie kan een kandidatuur indienen?	9
2.2	Welke kandidaturen komen in aanmerking?	9
2.3	Welke aanvragen zijn ontvankelijk?	11
2.4	De selectiecriteria	11
2.4.1	Criterium 1: omvang en samenhang	11
2.4.2	Criterium 2: Landschapskwaliteit	11
2.4.3	Criterium 3: unieke belevingswaarde	13
2.4.4	Criterium 4: coalitie op maat van het gebied	13
2.4.5	Grensoverschrijdende Landschapsparken	14
2.5	De jurering van de kandidaturen	14
2.5.1	Samenstelling jury	14
2.5.2	Werkwijze jurering	15
2.6	Hoeveel kandidaten worden geselecteerd?	15
3	Ondersteuning van de geselecteerde kandidaten	16
3.1	Subsidie planfase	16
3.1.1	Subsidiebedrag	16
3.1.2	Uitbetaling van de subsidie	16
3.1.3	Uitvoeringstermijn	16
3.2	Begeleidingstraject	17
3.3	Communicatie en informatieverstrekking	17
3.4	Rapportage	18
3.5	Subsidiabiliteit	18
3.5.1	Welke kosten komen in aanmerking?	18
3.5.2	Welke kosten komen niet in aanmerking?	19
3.6	Controle	20
4	Contact	20

1 INLEIDING

In het Regeerakkoord 2019-2024 van de Vlaamse Regering is de oprichting van Nationale parken Vlaanderen en Landschapsparken als doelstelling opgenomen.

Landschapsparken zijn in het regeerakkoord omschreven als *gebieden met een uitgesproken landschapskwaliteit, waarin vanuit een integrale visie ruimte is voor recreatie, natuur, landbouw, wonen, bedrijvigheid en toerisme.*

In de beleidsnota Omgeving wordt dit verder verduidelijkt : *Ik richt minstens een viertal Vlaamse parken op met een unieke belevingswaarde, waarbij natuurwaarden, recreatie en toerisme, landschap en erfgoedwaarden mekaar versterken. ... Daarnaast maak ik werk van de oprichting van landschapsparken: gebieden met een uitgesproken landschapskwaliteit, waarbij ik vanuit eenzelfde integrale visie meewerk aan het harmonieus samengaan van landschapsontwikkeling, recreatie, natuur, landbouw, wonen, bedrijvigheid en toerisme. Ik zet hierbij sterk in op de oprichting van gebiedscoalities, waarbij de krachten tussen lokale partners gebundeld worden en maximaal wordt ingezet op integratie en samenwerking.*

Met het label Landschapsparken beoogt de Vlaamse Regering een erkenning van gebieden waardoor kansen worden gecreëerd voor de landschapsontwikkeling van deze gebieden zonder dat er bijkomende restricties worden opgelegd. Er wordt dus gezocht naar een manier om met een label Landschapsparken partijen te overtuigen van de meerwaarde van de ambitieuze landschapsdoelstellingen voor iedereen zonder verplichtingen op te leggen.

Met Vlaamse parken, Landschapsparken enerzijds en Nationale parken Vlaanderen anderzijds, kan Vlaanderen zich op 2 manieren internationaal profileren. Met de oprichting van Landschapsparken en Nationale parken Vlaanderen kan Vlaanderen zich inschrijven in internationale kaders zoals IUCN, UNESCO en de Europese doelstellingen. Bovendien wil Vlaanderen zich aan de hand van de Vlaamse Parken internationaal op de kaart zetten als aantrekkelijke bestemming voor de beleving van natuur, landschap en erfgoed.

Dit document geldt als reglement voor de oproep Landschapsparken. Als inleiding geeft het duiding bij de oproep. Het tweede deel gidt de aanvrager doorheen het aanvraagformulier en -dossier. De focus ligt daarbij op de inhoud van de kandidaturen en met welke elementen rekening gehouden moet worden om tot een aantrekkelijke aanvraag te komen. Het laatste deel gaat in op de ondersteuning van de geselecteerde kandidaat-Landschapsparken en geeft informatie over de verwachtingen en voorwaarden voor uitvoering, rapportage en financiering van de geselecteerden.

1.1 DEFINITIES

Een **landschapspark** is een geografisch afgebakend gebied van voldoende grote omvang waar de langdurige wisselwerking tussen mens en natuur heeft geleid tot een specifiek landschap met een onderscheidende kwaliteit en belangrijke ecologische, abiotische, biotische, culturele of landschappelijke waarden. De erkenning van het landschapspark beoogt de versterking van de landschappelijke identiteit en kwaliteit tot een landschap met internationale uitstraling. Een coalitie op maat van het gebied wordt gedragen door relevante lokale en

regionale belanghebbenden, die gezamenlijk vanuit een geïntegreerde visie, dialoog én samenwerking tussen de verschillende sectoren (erfgoed, recreatie, natuur, landbouw, wonen, bedrijvigheid, toerisme,...) instaat voor de realisatie van ambitieuze langtermijndoelstellingen.

Het **masterplan** is een wervend document dat bestaat uit een coherent en aantrekkelijk verhaal met een goede onderbouwing van actueel aanwezige waarden, beschrijving van het aanwezige potentieel en een duidelijke visie en ambitie om dit te bestendigen, te versterken en verder uit te bouwen.

Het **operationeel plan** is een concrete vertaling van het masterplan voor de eerste 5 jaar. Het bevat SMART-doelstellingen voor de planperiode, een gedetailleerd actieplan inclusief aanduiding van de verantwoordelijke partner, tijdspaden en mijlpalen evenals een financieel plan. De vooruitgang wordt vijfjaarlijks gemonitord op basis van een evaluatierapport. De toekenning van de variabele schijf aan personeelsmiddelen zijn gekoppeld aan het operationeel plan en de evaluatiemomenten.

1.2 DOELSTELLINGEN

Met de toekenning van een label Landschapsparken aan een beperkt aantal geselecteerde gebieden in Vlaanderen worden meerdere doelstellingen beoogd. Een aantal doelstellingen zijn gericht op het integrale beheer en ontwikkeling van de betrokken gebieden en vormen het primaire doel van de erkenning. Andere doelstellingen vloeien daaruit voort (zgn. secundaire doelstellingen) en zijn gericht op de diverse sectorale aspecten van de gebieden.

De primaire doelstellingen van een Landschapspark kunnen omschreven worden met 4 inhoudelijke en 1 procesmatige doelstelling:

- **ruimte geven aan recreatie, natuur, landbouw, wonen, bedrijvigheid en toerisme vanuit een integrale visie** (inhoudelijk);
- **het versterken en herstellen van de landschappelijke identiteit en kwaliteit** (inhoudelijk) **door:**
 - o het vrijwaren en versterken van de herkenbaarheid van het landschap vanuit een gedragen en geïntegreerde landschapsvisie;
 - o het vrijwaren, herstellen en ontwikkelen van de ruimtelijk-samenhangende openruimtestructuren en van de landschappelijke, natuur- en erfgoedwaarden, waarbij een goed evenwicht gezocht wordt tussen economische logica en de maatschappelijke baten van het landschap;
 - o het kwalitatief realiseren van de geplande ontwikkelingen en van het beheer, vanuit het gedachtegoed van een duurzame implementatie van de landschappelijke visie en waarbij een gunstig effect op de evolutie van het landschap en een versterking van de open ruimte beoogd wordt;
 - o het organiseren van gezamenlijk landschapsbeheer.
- **het prioritair realiseren van Europese en Vlaamse doelen** (inhoudelijk) **door:**

- het realiseren van Vlaamse en Europese beleidsbeslissingen (oa Natura 2000, kaderrichtlijn Water, erfgoedbeschermingen...);
- het ontwikkelen van oplossingen in overeenstemming met de eigenheid en identiteit van het landschap voor de combinatie van verschillende urgente transformatieopgaven die spelen in het gebied, zoals vermeld in de secundaire doelstellingen;
- essentieel bij te dragen aan het omzetten van klimaatdoelen, zoals bosuitbreiding, blue deal, verkoeling, de realisatie van groenblauwe en functionele ecologische netwerken, klimaatbestendige landschappen.
- **het aanbieden van een unieke beleving van het landschap en de streek aan zowel lokale inwoners als binnen- en buitenlandse bezoekers (inhoudelijk) door:**
 - het bepalen van de uniciteit/eigenheid van het gebied en het ontwikkelen van belevingen (recreatieve routes, bezoekerscentra, unieke logies, reca, ...) die hierop inspelen, rekening houdend met de draagkracht van het gebied, de bereikbaarheid en de noden van de bezoekers;
 - het vertellen van de verhalen eigen aan de regio via (plaatselijke) ambassadeurs;
 - het ontwikkelen van ontmoetingsplekken voor zowel bezoekers als bewoners;
 - het voorzien in voldoende en kwalitatieve toeristisch-recreatieve ondersteunende infrastructuur om bezoekers gastvrij te kunnen ontvangen en te inspireren.
- **een dynamisch coöperatieve werking (procesmatig) door:**
 - dialoog en samenwerkingsprojecten, netwerking tussen diverse actorengroepen;
 - het actief betrekken van de lokale overheid, gemeenschap, de eigenaars en gebruikers in het gebied. Deze zijn onontbeerlijk als partners die samen het landschap mee vorm geven, als ambassadeurs die actief het landschapsverhaal mee uitdragen;
 - een vroegtijdige betrokkenheid en de dialoog met lokale ondernemers, in het belang van optimale afstemming en synergie van landbouw- en andere economische activiteiten met andere (landgebruiks)noden in LSP;
 - het versterken van de sociale cohesie in het gebied.

De secundaire doelstellingen van een Landschapspark zijn:

- **Inzetten op hulpbronnefficiënte en klimaatbestendige land- en bosbouw** door kansen te creëren voor een streekeigen en landschapsinclusieve landbouw waar (voedsel)productie, landschaps- en milieukwaliteit (bodem, water, biodiversiteit, lucht, ...) en een behoorlijk landbouwinkomen in evenwicht zijn.
- **inzetten op ruimtelijk vernieuwende oplossingen** door het laten doorwerken van de ontwikkelingsperspectieven uit de strategische visie Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Een robuuste, veerkrachtig ingerichte en multifunctionele open ruimte wordt gerealiseerd door een verhoging van het ruimtelijk rendement op maat (het terugdringen van de verhardingsgraad, het neutraliseren van slecht gelegen aanbod aan harde bestemmingen, het terugdringen van versnipperingen en het wegwerken van barrières en het herstel van de connectiviteit van ecologisch netwerken).

- **inzetten op de opwaardering van het erfgoed** door behoud, herstel en ontwikkeling van erfgoedelementen en –sites (landschap, archeologie, bouwkundig erfgoed), inclusief het ontsluiten en beleefbaar maken ervan.
- **inzetten op nieuwe ruimtelijk robuuste natuur** (inclusief halfnatuur) door een aanzienlijke versterking van de kwaliteit van bestaande natuurkernen en -verbindingen en een bijdrage aan de effectieve realisatie van Vlaamse en Europese natuur- en milieubeleidsdoelstellingen (cfr . gewenste natuur en bosstructuur en instandhoudingsdoelstellingen, bosuitbreiding).
- **Inzetten op het versterken van het lokaal ondernemerschap** (economische, culturele, toeristische valorisatie van het -productieve- landschap) vanuit de draagkracht van het aanwezige landschap; naar rendabiliteit en nieuwe verdienmodellen voor productie, van goederen en diensten toe. Tegelijkertijd draagt de lokale economie (duurzame landbouw, bosbouw, kleinhandel, KMO, ...) bij tot de instandhouding van het gebied en biedt dit een perspectief voor een bijkomend inkomen voor de landbouwer als landschapsbeheerder.
- **duurzaam ontwikkelen en promoten van toerisme en recreatie** door acties en maatregelen die het recreatief medegebruik bevorderen, het landschap en het landgebruik mee helpen versterken (vb. verkoop van streekproducten, streekeigen beplanting bevorderen bij toeristische ontwikkeling, extra inkomsten voor de landschapsbeheerders via toerisme, ...), het ambassadeurschap en gastheerschap stimuleren (bewoners zijn trots op hun regio en bezoekers worden er warm ontvangen zodanig dat ze er zich thuis voelen), inzetten op omgevingseducatie, afgestemd op verschillende doelgroepen, inzetten op belevingen afgestemd op verschillende doelgroepen (jongeren, bezoekers met een beperking, gezinnen met kinderen, mensen in armoede, ...), meerwaarde creëren voor zowel de bezoekers, als de bewoners, de ondernemers en de plek zelf. Dit betekent dat de negatieve effecten van een toenemend bezoek aan het park zo veel mogelijk worden beperkt en dat toerisme moet gezien worden als middel om het landschapspark te versterken.
- **planmatig gebruik maken van bestaande en nieuwe instrumenten**, m.b.t. de visievorming (o.a. landschapsvisie, landschapsbiografie), realisatie (o.a. instrumentenkoffer landinrichting), de financiering (o.a. verdienmodellen, beheerovereenkomsten en dienstenvergoedingen, valoriseren ecosysteemdiensten, landschapsfondsen), beheer (o.a. geïntegreerde Landschapsbeheerplannen) en handhaving in de gebieden.
- **bieden van experimenteeruimte** voor het toepassen van nieuwe instrumenten, waarbij een bepaald gebied actief als labo fungeert om bepaalde vormen van samenwerkingen, ontwikkelingen, methoden en technieken uit te testen.

1.3 PROCEDURE TOT OPRICHTING VAN LANDSCHAPSPARKEN

De procedure tot erkenning als Landschapsparken gebeurt in drie fasen. Een eerste fase of de selectiefase bestaat uit de selectie van de kandidaten op basis van een conceptnota door een jury i.f.v. de samenstelling van een shortlist. Binnen de perken van het beschikbare budget worden de kandidaten uitgenodigd om deel te nemen aan de tweede fase, dit is de planfase i.f.v. de opmaak van een masterplan en operationeel plan. Het onderwerp van deze oproep beslaat de eerste en de tweede fase.

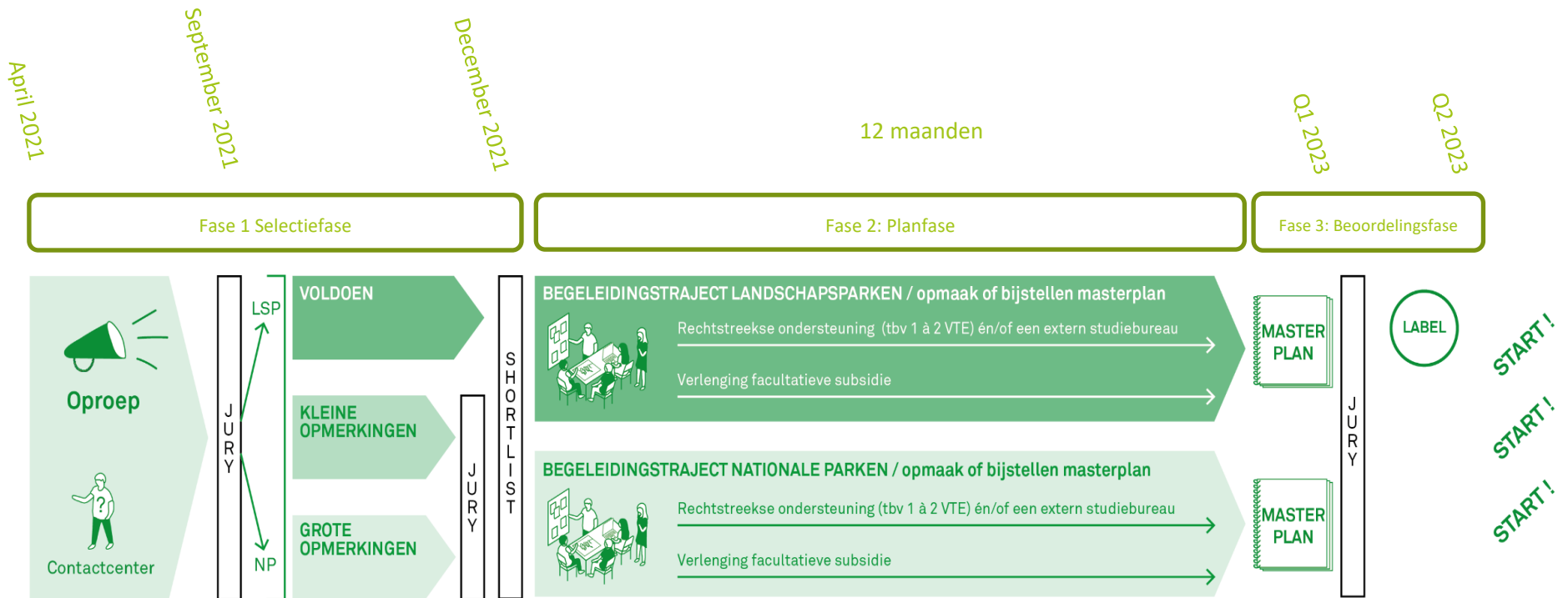

Tijdens de tweede fase worden de kandidaten inhoudelijk en financieel ondersteund om een masterplan en operationeel plan uit te werken (zogenaamd begeleidingstraject). Op het einde van deze fase dienen de kandidaten hun masterplan en operationeel plan in en start de derde fase, m.n. de beoordelingsfase. Beide plannen worden beoordeeld door een jury (2^e jurering). De jury beoordeelt de potenties van het Landschapspark, het niveau en de uitvoerbaarheid van de getoonde ambitie van de gebiedscoalitie en de governance van het park. De selectiecriteria gelden hierbij onverminderd.

De gebieden en bijhorende coalities waarvan het masterplan en operationeel plan positief beoordeeld worden, kunnen van de Vlaamse minister voor Omgeving een label als Landschapspark toegekend krijgen. Een wettelijk kader voor de voorwaarden en mogelijkheden van dit label wordt voorbereid.

In het schema hierna worden de verschillende stappen van de procedure tot oprichting en erkenning van Landschapspark getoond. Zoals het schema laat zien is de procedure gelijk voor de Nationale parken Vlaanderen en Landschapsparken.

1.4 HOE EEN KANDIDATUUR INDIENEN?

Een kandidatuurstelling of aanvraag verloopt digitaal. De aanvraag moet uiterlijk op **15 september 2021** ingediend worden bij de Vlaamse Landmaatschappij op het emailadres: landschapsparken@vlm.be. De aanvraag bestaat uit een correct ingevuld aanvraagformulier en bijlagen. Deze aanvraag dient op de uiterste inschrijvingsdatum volledig te zijn. Gelieve als onderwerp van de mail 'Kandidatuur Landschapsparken – titel gebied' te vermelden. Voor het verzenden van zware bestanden (tot 2 gigabyte) kan gewerkt worden met een gratis down- en uploaddienst zoals www.wetransfer.com. Voor bijkomende vragen kunt u terecht op www.vlm.be/landschapsparken of, indien uw vraag niet beantwoord wordt door de informatie op deze site, op landschapsparken@vlm.be.

2 SELECTIEPROCEDURE

2.1 WIE KAN EEN KANDIDATUUR INDIENEN?

De oprichting van een landschapspark zal succesvol zijn als er een lokale coalitie op maat van het gebied is die de concretisering van het Landschapspark aanstuurt. Hiertoe moet de organisatie beschikken over voldoende (relevante) bestuurscapaciteit en middelen. De gebiedscoalitie kan voortbouwen op bestaande coalities (regionaal landschap, intergemeentelijke samenwerking, strategisch project, ...) of kan nieuw opgericht worden. De indiener van het kandidatuur treedt op als gemandateerde vertegenwoordiger van de gebiedscoalitie en is tegelijk de begunstigde van de subsidie.

De lokale gebiedscoalitie voor een Landschapspark is een samenwerkingsverband tussen de belangrijkste stakeholders betrokken bij de landschapsontwikkeling (s.l.) in het gebied (verschillende sectoren, publiek, privaat, alle niveaus), zoals:

- de lokale besturen op wiens grondgebied het park gelegen is
- de betrokken provincies
- middenveldorganisaties voor zover ze zich engageren tot een actieve bijdrage in de ontwikkeling van het park op het vlak van landschap, natuur, streekidentiteit, toerisme, landbouw, lokale economie, ...
- terreinbeherende instanties, organisaties en particuliere eigenaars/gebruikers die het beheer van hun eigendom afstemmen op de doelstellingen van het Landschapspark en voor zover ze eigenaar/pachter zijn van minstens 200 ha binnen de afbakening van het park.

2.2 WELKE KANDIDATUREN KOMEN IN AANMERKING?

Een kandidatuur wordt gemotiveerd aan de hand van een conceptnota. In de conceptnota van 20 à 25 pagina's beschrijft en verduidelijkt een kandidaat de invulling en onderbouwing van alle selectiecriteria (zie 2.4 voor

gedetailleerde toelichting). Het aanvraagdossier bestaat uit een inschrijvingsformulier, een conceptnota en enkele bijlagen bij de conceptnota. Hieronder wordt de samenstelling van het dossier overzichtelijk weergegeven:

1° Een ondertekend inschrijvingsformulier, terug te vinden via [deze link](#)

2° Een conceptnota bestaande uit:

1. Inleiding: Situering en beschrijving van het kandidaat landschapspark
2. Toetsing aan het selectie criterium 1: 'de omvang en samenhang':
 - (a) voorlopige afbakening Landschapspark
 - (b) omschrijving of aanduiding van de aanwezige landschapstypes en overgangen
 - (c) onderbouwing van de eenheid binnen het park
 - (d) voorgaande punten beschreven en aangeduid op een kaart (in pdf en als onderdeel van mxd-file)
3. Toetsing aan het selectie criterium 2: 'landschapskwaliteit':
per subcriterium (landschappelijk erfgoed, open ruimte, multifunctionaliteit en natuur):
 - (a) een beknopte beschrijving
 - (b) een kaart (in pdf en als onderdeel van mxd-file),
 - (c) een tabel met oppervlaktes en percentages (o.b.v. de referentielagen)
4. Toetsing aan selectie criterium 3: 'unieke beleevingswaarde':
 - (a) aanzet tot USP, het uniek verhaal en ontsluiting met een opsomming van de kenmerken en sleutelbegrippen en een wervende tekst die de uniciteit t.o.v. andere gebieden duidt, met
 - (b) vermelding van de bestaande recreatief netwerk(en), verblijfsmogelijkheden, onthaal- en all-weatherinfrastructuur, meerdaagse programma's ...
 - (c) een eerste aanzet voor de toekomstige aanpak, incl. kaart (in pdf en als onderdeel van mxd-file)
5. Toetsing aan selectie criterium 4: 'coalitie op maat van het gebied' :
 - (a) een overzicht van de kernpartners
 - (b) coördinaten van de coördinerende partner
 - (c) overzicht van engagementsverklaringen en steunbrieven
6. Bijlage 1: SWOT-analyse met een overzicht van de kansen, knelpunten en maatschappelijk opgaven in het gebied
7. Bijlage 2: engagementsverklaring(en) en steunbrieven van de coalitie
8. Bijlage 3: managementsamenvatting van de conceptnota volgens inhoudstafel conceptnota (max. 2 pag.)
9. Bijlage 4: 3 foto's van het gebied
10. Bijlage 5 (optioneel): enkel voor de kandidaten die al beschikken over een (ontwerp van) masterplan en/ of operationeel plan, en die al ondersteuning ontvangen in de vorm van een facultatieve subsidie van de Vlaamse Overheid voor een projectbureau: een motivatie begeleidingstraject met beschrijving van de manier, de competentievelden en het bedrag waarvoor ondersteuning gedurende het begeleidingstraject wordt gevraagd.

2.3 WELKE AANVRAGEN ZIJN ONTVANKELIJK?

Om ontvankelijk verklaard te worden dienen alle elementen die opgesomd staan onder 2.3 deel uit te maken van de aanvraag. Een onvolledig dossier kan niet aanvaard worden. De kandidaat zal hiervan op de hoogte gesteld worden.

1. Inschrijvingsformulier
2. Conceptnota
3. Bijlagen (4 of 5) bij de conceptnota

Indien de aanvraag onvolledig is, ontvangt de aanvrager uiterlijk binnen 3 werkdagen na de uiterste inschrijvingsdatum een bericht met de vraag om het aanvraagdossier binnen de 5 dagen te vervolledigen.

Er kunnen geen subsidies worden verleend aan een aanvrager waarvoor er een bevel tot terugvordering uitstaat als gevolg van een eerder besluit van de Europese Commissie waarbij de steun volgens de Europese regels over staatssteun onrechtmatig en onverenigbaar met de interne Europese markt is verklaard.

2.4 DE SELECTIECRITERIA

2.4.1 Criterium 1: omvang en samenhang

Een Landschapspark moet voldoende groot zijn om ten volle multifunctioneel te zijn en voldoende potentieel en uitstraling te hebben. De grenzen van het Landschapspark zijn natuurlijke grenzen en liggen op een landschappelijk logische plaats. De definitieve grenzen van het Landschapspark zijn duidelijke, landschappelijk leesbare grenzen en worden bepaald in het masterplan. Uitgesloten gebieden middenin een Landschapspark of enclaves in de afbakeningen worden niet toegelaten. Een Landschapspark moet **minstens 10.000 ha groot** zijn. Voor gewestgrensoverschrijdende parken zie 2.4.5.

In een Landschapspark weerspiegelt de samenhang tussen het grondgebruik en het fysische systeem zich in het landschapsecologisch geheel dat over het gehele gebied één homogeen landschapstype vertegenwoordigt of bestaat uit een mozaïek van landschapstypes, die onderling verbonden zijn of kunnen worden, bij elkaar aansluiten en **een dynamisch coherent geheel vormen met inbegrip van (landschapsecologische) overgangen**, gradiënten. Het geheel vertoont ruimtelijk samenhangende fysische kenmerken.

2.4.2 Criterium 2: Landschapskwaliteit

De kandidaat-Landschapsparken moeten de aanwezigheid van landschappelijke kwaliteit, identiteit en waarden kunnen aantonen aan de hand van een set van kwantitatieve en kwalitatieve criteria. De vermelde percentages zijn richtinggevend om het ambitieniveau te verduidelijken. Ze zijn complementair en onlosmakelijk ook verbonden met kwalitatieve selectiecriteria.

- **landschappelijk erfgoed:** Een Landschapspark onderscheidt zich door haar karakter en de beleefbaarheid van haar identiteit. Er moeten voldoende kwaliteitsvolle cultuurhistorische

landschappen en erfgoedelementen aanwezig zijn. Aan de hand van de wetenschappelijke inventarissen onroerend erfgoed en de referentie naar de traditionele landschappen wordt de aanwezigheid onderbouwd van belangrijke clusters van erfgoedwaarden, met inbegrip van dergelijke clusters in een (rand)stedelijke context.

De kandidaat Landschapspark moet aantonen dat het aandeel landschappelijk erfgoed in het gebied **minstens 35%** omvat a.d.h.v. de referentielaag [landschappelijk erfgoed – gehelen](#). Deze bevat alle wetenschappelijk geïnventariseerde items van een grote schaal waaraan de kwalificatie “landschappelijk” werd toegekend. Het gaat om waardevolle landschappelijke ensembles in Vlaanderen, waarin je een geheel van gevarieerde erfgoedelementen terugvindt en vervangt de ankerplaatsen uit de laag “Wetenschappelijke inventaris landschapsatlasrelicten”.

- **open ruimte:** Een Landschapspark onderscheidt zich door de sterke aanwezigheid van open ruimte. Als ‘open ruimte’ beschouwen we enerzijds de gebieden die buiten de woonkernen gelegen zijn én die niet door ruimtebeslag ingenomen worden (de gebieden die op vandaag in gebruik zijn voor natuur, bos of landbouw), en anderzijds de onbebouwde delen van parken, golfterreinen en overige recreatie. Woonkernen en ander bebouwde zones kunnen opgenomen worden binnen de afbakening van een Landschapspark voor zover ze bijdragen aan de landschapskwaliteit en streekidentiteit van het landschappelijk geheel. De kandidaat-Landschapspark moet aantonen dat het aandeel open ruimte in het gebied **minstens 70%** bedraagt a.d.h.v. de referentielaag [Open Ruimte](#) uit de Ruimtemonitor van 2013.
- **multifunctionaliteit:** Een Landschapspark onderscheidt zich door de hoge mate van verwevenheid van diverse openruimtefuncties (landbouw, natuur, bos, water, recreatie). Zo wordt er in een landschapspark gestreefd naar een landbouw in overeenstemming is met de draagkracht van het gebied en in overeenstemming met de eigenheid van het gebied en er een grote verwevenheid landbouw-natuur aanwezig is. De kandidaat-Landschapspark moet aantonen dat er een **hoge mate van verwevenheid landbouw-natuur** (hoog aandeel van de twee middelste legende-eenheden) is in de zones met landbouw in het gebied a.d.h.v. de referentielaag [verweving landbouw-natuur](#) uit de Ruimtemonitor van 2013.
- **natuur:** Omdat Landschapsparken een uitgelezen kader zijn om inspanningen te leveren in het kader van de realisatie van de Europese natuurdoelen en de Vlaamse natuurdoelstellingen dient er een minimum aan natuurwaarden aanwezig te zijn als basis voor deze ambitie. Er moet weliswaar veel ‘groen’ en natuur zijn, maar niet noodzakelijk gebieden met als bestemming natuur sensu strictu. Als natuur wordt beschouwd Speciale Beschermingszones (habitatrichtinggebied en Vogelrichtlijn-gebieden) en gebieden met groene of geelgroene bestemming op het gewestplan of gelijkaardig plan. De kandidaat-Landschapspark moet aantonen dat het aandeel natuur in het gebied **minstens 15% natuur** bedraagt a.d.h.v. de referentielagen [Habitatrichtlijngebied](#) en [Vogelrichtlijngebieden](#), en het [Geoportaal Ruimtelijke plannen en verordeningen](#) (overlappende gebieden mogen niet dubbelgeteld worden)

2.4.3 Criterium 3: unieke belevingswaarde

Elk landschapspark heeft zijn **eigenheid**, d.w.z. dat het landschapspark een sterk eigen verhaal kan vertellen waarin de streekidentiteit en uniciteit tot uiting komen. Er is een natuurlijke verbondenheid tussen het landschap, zijn bewoners en de verhalen. Hierdoor kunnen het landschap en de streek beleefd worden en kan er al doende geleerd worden over de eigenheid van de streek: geschiedenis, landschap, erfgoed, natuur, tradities ... Vanuit toeristisch oogpunt moet een landschapspark voldoende aantrekkelijk zijn om bezoekers uit binnen- en buitenland aan te trekken en aan te zetten tot een meerdaags verblijf en actieve beleving. Het wordt als eenheid ervaren door de bezoeker. Een Landschapspark moet dus over een uitstekende 'Unique Selling Proposition' (USP) beschikken. In de conceptnota wordt deze USP toegelicht.

De kandidaat moet deze USP aantonen a.d.h.v. een opsomming van de kenmerken en sleutelbegrippen en een wervende tekst die de uniciteit t.o.v. andere gebieden duidt. Deze sleutelbegrippen houden een belofte in die de bezoeker een unieke beleving/ervaring garandeert en genereert m.a.w. een reden om (naar Vlaanderen te komen en) het park te bezoeken. De bepaling van de USP is in eerste instantie gebaseerd op de intrinsieke kwaliteit van het gebied eerder dan op toegevoegde belevingselementen en wordt waar mogelijk onderbouwd met onderzoek of data. In het masterplan wordt de USP verder uitgewerkt.

Daarnaast geeft de conceptnota inzicht in de manier waarop het gebied nu **ontsloten en beleefbaar** is, m.n. door vermelding van de bestaande recreatieve netwerken, verblijfsmogelijkheden, onthaal- en all-weatherinfrastructuur, meerdaagse programma's ... enerzijds en een eerste aanzet voor de toekomstige aanpak (versterking van het landschapspark via toerisme, visie op ontsluiting en beleving, missing links, vereiste investeringen ...) anderzijds, rekening houdend met de draagkracht van het gebied (spreiding in tijd en ruimte, kwetsbare zones vrijwaren ...).

2.4.4 Criterium 4: coalitie op maat van het gebied

Elk landschapspark wordt gedragen door een **gebiedscoalitie** die bestaat uit relevante regionale en lokale belanghebbenden, die representatief zijn voor het gebied. De coalitiepartners verbinden zich ertoe om een structurele samenwerking op te zetten, en te werken aan de realisatie van de langetermijndoelstellingen en **engageren** zich hiervoor ook financieel. Afspraken over de samenwerking en het financieel engagement zijn vastgelegd in een door de kernpartners ondertekende intentieverklaring. Voor het bepalen van de doelstellingen wordt in dialoog gegaan met de inwoners en gebruikers van het gebied. Indien er reeds een samenwerking bestaat voor het ruimere (geografische) gebied, wordt in de conceptnota geduid op welke manier de coalitie voor het Landschapspark hiermee is afgestemd.

De gebiedscoalitie stelt vanaf het begin een ambitieus engagement van de betrokken partijen voorop, dat concreet kan uitgewerkt worden tijdens het begeleidingstraject (fase 2).

Het engagement en ambitieniveau van deze partners blijkt uit een **ondertekende engagementsverklaring** met het oog op een structurele en langdurige aanpak. Deze verklaring bevestigt het inhoudelijk en financiële engagement van de partners evenals de aanduiding van de coördinerende partner om te komen tot een masterplan voor het gebied met als doel de oprichting en de erkenning van een Landschapspark.

De intentieverklaring wordt minimaal ondertekend door de kernpartners, dit zijn de partners die actief en structureel bijdragen aan de realisatie van het masterplan, namelijk:

- de lokale besturen op wiens grondgebied het park gelegen is
- de betrokken provincies
- middenveldorganisaties voor zover ze zich engageren tot een actieve bijdrage in de ontwikkeling van het park op het vlak van landschap, natuur, streekidentiteit, toerisme, landbouw, lokale economie, ...
- (groepen van) deelnemende eigenaars/terreinbeheerders, dit kunnen zijn: publieke eigenaars, lokaal actieve terreinbeherende instanties en (een coalitie van) particuliere landeigenaren en gebruikers die het beheer van hun eigendom/pacht langdurig afstemmen op de doelstellingen van het Landschapspark, in zoverre ze eigenaar/pachter zijn van meer dan 200 ha binnen de afbakening van het park; en
- een coördinerende partner.

De coördinerende partner van de gebiedscoalitie vertegenwoordigt de kandidaat en is aanspreekpunt voor het vervolgtraject.

Een **steunbrief** van overige inhoudelijk relevante en lokaal actieve organisaties, verenigingen en sectoren, (VOKA, UNIZO, landbouworganisaties, natuurverenigingen, heemkundige kring, gidsenvereniging, ...) is een pluspunt maar niet noodzakelijk.

2.4.5 Grensoverschrijdende Landschapsparken

Er zijn twee extra criteria, specifiek voor grensoverschrijdende Landschapsparken, bepaald:

- Minstens 5.000 ha moet in Vlaanderen liggen en ook voldoen aan de kwantitatieve (percentages) selectiecriteria;
- Er is een totaalvisie voor het grensoverschrijdende landschapspark waarbij de kandidaat kan aantonen dat bij de naburige overheden vanuit een gelijkaardige beleidsvisie aan het gebied gewerkt wordt of dat het een gelijkwaardige erkenning bekomen heeft of hiertoe op korte termijn kans maakt.

2.5 DE JURERING VAN DE KANDIDATUREN

2.5.1 Samenstelling jury

De jury is als volgt samengesteld uit 11 leden:

- Voorzitter: onafhankelijk – 1 van de experts
- 5 leden van de subsidiërende entiteiten:
 - 1 vertegenwoordiger van VLM
 - 1 vertegenwoordiger van Toerisme Vlaanderen
 - 1 vertegenwoordiger van departement Omgeving
 - 1 vertegenwoordiger van ag Onroerend Erfgoed
 - 1 vertegenwoordiger van Natuur en Bos
- 4 onafhankelijke experts:

- Landschap
- Landbouw
- Economische innovatie
- Governance en participatie
- 2 buitenlandse experts

Het secretariaat wordt verzekerd door de VLM. De secretaris maakt geen deel uit van de jury.

2.5.2 Werkwijze jurering

De conceptnota wordt beoordeeld door een jury o.b.v. de formele selectiecriteria voor Landschapsparken. Kandidaten die niet voldoen vallen af in een eerste ronde, kandidaten die mogelijk voldoen met minor of mayor opmerkingen kunnen in aanmerking komen voor het herwerken van de conceptnota i.f.v. een tweede jurering. Kandidaten die voldoen, zonder meer, of na aanpassingen of na een tweede jurering, komen op een shortlist terecht. Deze shortlist wordt bekrachtigd door de minister en teruggekoppeld met de kandidaten. De jurering vindt plaats in de week van 18 oktober 2021. Een eventueel tweede jurering zal doorgaan in de week van 6 december 2021.

De kandidaten die terecht komen op de shortlist komen in aanmerking voor begeleiding op maat van de gebiedscoalities m.h.o.o. de opmaak of bijstelling van een masterplan en operationeel plan voor de kandidaat Landschapspark.

2.6 HOEVEEL KANDIDATEN WORDEN GESELECTEERD?

Aangezien de oprichting van 3 Landschapsparken beoogd worden, zullen maximaal 7 kandidaten toegelaten worden tot het begeleidingstraject. Indien op basis van de selectiecriteria het aantal kandidaten op de shortlist groter is dan 7 wordt onderstaande weging gebruikt om een rangschikking te bepalen. Enkel de eerste 7 kandidaten zullen worden toegelaten tot het begeleidingstraject. Indien het aantal kandidaten kleiner of gelijk is aan 7 wordt onderstaande weging niet toegepast.

	punten
Criterium omvang en samenhang	25
Criterium landschapskwaliteit	
- landschappelijk erfgoed	10
- open ruimte	10
- multifunctionaliteit	10
- natuur	10
Criterium belevingswaarde	25
Criterium coalitie op maat van het gebied	10
TOTAAL	100

3 ONDERSTEUNING VAN DE GESELECTEERDE KANDIDATEN

3.1 SUBSIDIE PLANFASE

3.1.1 Subsidiebedrag

Na de selectie en de samenstelling van de shortlist van de kandidaten Vlaamse Parken en Landschapsparken start in voorjaar 2022 een begeleidingstraject van 12 maanden. Om de gebiedscoalities van de kandidaat-parken te ondersteunen ontvangt elke coalitie een forfaitaire subsidie voor de opmaak van een masterplan (termijn 20 jaar) en een operationeel plan (termijn 5 jaar). Het forfaitaire bedrag per kandidaat Park kan worden aangewend om ofwel de eigen capaciteit te bekostigen ofwel een extern bureau, al dan niet op basis van een raamcontract, in te huren voor de opmaak van een masterplan. Het voorziene bedrag per kandidaat bedraagt 100.000 euro voor 12 maanden. Na de bekrachtiging van de shortlist zal de minister de subsidiebedragen per kandidaat goedkeuren door middel van een ministerieel besluit (MB). De gemandateerde vertegenwoordiger van de gebiedscoalitie treedt daarbij op als coördinator. De coördinator ontvangt kort na ondertekening van het MB een voorschot van 70% van het aan zijn/haar aanvraag toegekende subsidiebedrag.

De directe ondersteuning (enveloppe) kan ingezet worden voor personeels- en werkingskosten van een projectbureau en/of de begeleiding door een extern bureau. In dit laatste geval gebeurt het toewijzen van de opdracht volgens de wetgeving op de overheidsopdrachten. De nodige stukken (prijsvraag, gunningsverslag,...) om dit aan te tonen worden aan het dossier toegevoegd.

3.1.2 Uitbetaling van de subsidie

De subsidie wordt in twee schijven uitbetaald:

1° de eerste schijf bedraagt 70% van de facultatieve subsidie en wordt uitbetaald aansluitend bij de goedkeuring van de subsidie door de minister;

2° de tweede schijf bedraagt maximaal 30% en is het verschil tussen de definitieve subsidie en de uitbetaalde eerste schijf. De uitbetaling gebeurt na de definitieve oplevering van het masterplan en operationeel plan en op basis van facturen en een schuldvordering ingediend bij de Vlaamse Landmaatschappij.

Wanneer de werkelijke uitgaven voor uitwerking van het masterplan en operationeel plan het bedrag uit de aanvraag overstijgen, beperkt de uitbetaling van de subsidie zich tot wat initieel is goedgekeurd en vastgelegd. Wanneer de werkelijke uitgaven voor uitwerking van het masterplan en operationeel plan lager zijn dan het bedrag uit de aanvraag, wordt de uit te betalen subsidie herrekend op basis van de werkelijke uitgaven.

3.1.3 Uitvoeringstermijn

De uitvoeringstermijn wordt geschat op 12 maanden. De begin- en einddatum van de uitvoeringstermijn wordt door de bevoegde minister vastgelegd in het ministerieel besluit (MB) tot toekenning van de subsidie.

Indien de planfase vertraging oploopt en de geplande uitvoeringstermijn niet haalt, kan geen verlenging van de uitvoeringsperiode worden toegestaan.

3.2 BEGELEIDINGSTRAJECT

Aangezien de oprichting van 3 Landschapsparken beoogd worden, zullen maximaal 7 kandidaat-Landschapsparken tot de planfase toegelaten worden.

De kandidaten die terecht komen op de shortlist komen in aanmerking voor begeleiding op maat van de gebiedscoalities m.h.o.o. de opmaak of bijstelling van een masterplan (governance, ambitieniveau en focus) voor 20 jaar en operationeel plan voor 5 jaar voor de kandidaat Landschapspark. Deze fase heeft een looptijd van 12 maanden en start vermoedelijk in begin 2022.

Gedurende het begeleidingstraject wordt voor de kandidaten een aanvullend en verplicht aanbod voorzien van collectieve thematische verdiepingsworkshops georganiseerd vanuit de Vlaamse Overheid.

De kandidaten die al beschikken over een (ontwerp van) masterplan en/ of operationeel plan en die al ondersteuning ontvangen in de vorm van een facultatieve subsidie van de Vlaamse Overheid voor een projectbureau, komen in aanmerking voor een subsidie van maximaal 40% op basis van een motivatie (bijlage 5) waaruit de behoefte tot bijkomende ondersteuning blijkt, rekening houdende met de reeds beschikbare menskracht. De opdracht voor deze projectbureaus bestaat erin ofwel het ontwerp van Masterplan te finaliseren rekening houdende met de vereiste beoordelingscriteria, ofwel in geval van een goedgekeurd masterplan, een operationeel plan op te maken dat aangeeft op welke manier men zich zal aligneren op het nieuwe beleidskader.

3.3 COMMUNICATIE EN INFORMATIEVERSTREKKING

De aanvrager draagt in zijn externe communicatie over zijn kandidatuur tot erkenning als Landschapspark de Vlaamse doelstellingen m.b.t. Landschapsparken (zie 1.2) actief mee uit, communiceert met regelmaat over de resultaten en gebruikt hiervoor de eigen communicatiekanalen. De aanvrager moet op alle communicatie ter zake duidelijk maken dat de realisatie (mede) mogelijk is door de subsidiëring van de Vlaamse Overheid. Dit gebeurt door het duidelijk en zichtbaar aanbrengen van het gecombineerde logo van de Vlaamse overheid en Vlaamse Landmaatschappij. Beide logo's kunnen gedownload worden via https://www.vlm.be/nl/themas/over_VLM/logo/logos/Paginas/default.aspx.

Elke publicatie die verband houdt met de goedgekeurde kandidatuur en waarvoor in het kader van deze oproep subsidies werden toegekend, moet voorzien worden van de vermelde logo's. In persartikels moet de formulering "Deze kandidatuur tot erkenning als Landschapspark wordt/werd gesubsidieerd in het kader van de oproep Landschapsparken, in opdracht van de Vlaamse Overheid." gebruikt worden.

De aanvrager moet bij de rapportering tevens vijf rechtenvrije foto's van het gebied aan de VLM bezorgen (min. 3 MB en digitaal). Deze foto's kunnen gebruikt worden voor promotie en publicatie over de Landschapsparken. De kosten die gepaard gaan met de communicatie worden niet apart gesubsidieerd.

3.4 RAPPORTAGE

Uiterlijk 2 maanden na het verstrijken van de uitvoeringstermijn zoals opgenomen in het MB, moet de aanvrager een rapportagedossier aanleveren. Indien na het verstrijken van de hierboven vermelde uitvoeringstermijn de aanvrager nalaat een rapportagedossier aan te leveren, kan de eerste schijf teruggevorderd worden.

Het rapportagedossier bestaat uit een inhoudelijk luik en een financieel luik.

De inhoudelijke rapportage betreft de oplevering van het masterplan en het operationele plan en bestaat naast deze documenten o.a. uit administratieve gegevens, het verloop van de planfase (met chronologisch overzicht, behaalde resultaten, betrokken partners, ...) en de relevante bijlagen (foto's, flyers, ...).

In het financiële rapport beschrijft de aanvrager welke kosten in de planfase gemaakt werden en bundelt hij/zij alle relevante bewijsstukken.

Kandidaten die reeds subsidies van een overheid ontvangen, kunnen enkel betoelaagd worden voor de nog niet-gesubsidieerde delen van de planfase. Bij uitbetaling voegt de aanvrager informatie toe over eventuele andere verkregen subsidies van andere overheden.

Op verzoek van de aanvrager en mits grondige motivatie kan een afwijking toegestaan worden op de termijnen van rapportage.

3.5 SUBSIDIABILITEIT

3.5.1 Welke kosten komen in aanmerking?

In de financiële rapportage moet de aanvrager enkel de kosten opnemen van de acties waarvoor hij/zij subsidies wenst te ontvangen. Wanneer er voor de planfase andere cofinanciering bekomen is, moet dit eveneens worden aangegeven in het financieel overzicht.

Enkel de kosten gemaakt tijdens de uitvoeringstermijn komen in aanmerking voor subsidiëring. De factuurdatum moeten binnen deze periode liggen.

Alle kosten, met uitzondering van personeelskosten, moeten aantoonbaar zijn door middel van reële kostenbewijzen (vb. facturen, kastickets, ...) en betaalbewijzen (= rekeninguittreksels).

De personeelskosten moeten bewezen worden door middel van loonfiches en ze moeten een duidelijke resultaatverbintenis inhouden.

3.5.1.1 Personeelskosten

Personeelskosten komen alleen in aanmerking voor de uitvoeringstermijn van de planfase. De aanvrager moet per afzonderlijk jaar aangeven hoeveel tijd het personeelslid is ingezet in functie van deze planfase. Hieruit moet een verhoudingsfactor afgeleid worden. Dit percentage moet omschreven worden in het rapportagedossier en gebruikt worden om de subsidiabele loonkost die wordt ingebracht, te berekenen.

Voor de loonkostberekening mogen enkel volgende elementen in rekening gebracht worden: brutoloon, werkgeversbijdrage, vakantiegeld, eindejaarspremie, verzekering arbeidsongevallen, vervoerkosten woon-werkverkeer en maaltijdcheques.

3.5.1.2 Werkingskosten

Werkingskosten kunnen enkel gesubsidieerd worden op voorwaarde dat er een rechtstreeks verband bestaat met de doelstellingen van de planfase en als ze noodzakelijk zijn voor de planfase.

Werkingskosten die geen duidelijke relatie hebben met de planfase, zijn niet subsidiabel.

Werkingskosten kleiner dan 100 euro (met een maximum van 7% van de personeelskosten) kunnen zonder bewijsstukken ingebracht worden.

Werkingskosten hoger dan 100 euro (met een maximum van 7% van de personeelskosten) dienen gestaafd te worden met bewijsstukken.

Afschrijvingskosten voor het gebruik van infrastructuur tijdens de duur van de planfase (gebouwen, materieel, installaties, meubilair en rollend materieel, ...) komen NIET in aanmerking.

Kosten voor overleg en vergaderingen van de gebiedscoalitie, kosten voor communicatie, promotie en publiciteit en verplaatsingskosten (als ze essentieel zijn in de planfase) worden beschouwd als werkingskosten. De berekeningsmethode voor de verplaatsingskosten moet vermeld worden in het rapportagedossier en gestaafd met bewijsstukken.

3.5.1.3 Externe expertise

Deze rubriek omvat de kosten voor de prestaties die externe experts (vb. studiebureau, ...) in het kader van de planfase leveren. De wet op de overheidsopdracht moet nageleefd worden en de bewijsstukken worden als bijlage in het rapportagedossier opgenomen. Studiekosten komen alleen in aanmerking indien er ook aantoonbare resultaten (zoals uitgevoerde activiteiten) aan verbonden zijn.

De kosten m.b.t. interne expertises kunnen niet ingebracht worden.

3.5.2 Welke kosten komen niet in aanmerking?

Volgende kostensoorten zijn niet subsidiabel:

- Personeelskosten die geen duidelijke relatie hebben met de planfase
- Werkingskosten die geen duidelijke relatie hebben met de planfase .
- Afschrijvingskosten voor het gebruik van infrastructuur tijdens de uitvoeringstermijn van de planfase.
- Infrastructuurwerken en investeringen
- Studiekosten indien er geen aantoonbare realisaties aan verbonden zijn.
- Studiekosten indien ze geen duidelijke relatie hebben met de planfase
- Kosten die betrekking hebben op het aanwenden van interne expertises
- Kosten waarvoor de facturatie en betaling gebeurden vóór de start of na afloop van de uitvoeringstermijn.

3.6 CONTROLE

De VLM houdt het toezicht op de correcte uitvoering van de planfase zoals het werd goedgekeurd. Wat betreft het gebruik van de subsidie kunnen gemachtigde ambtenaren van de Vlaamse overheid en/of het Rekenhof steeds verantwoordingsstukken ter plaatse controleren.

Wanneer de toekenningsvoorwaarden niet worden nageleefd en/of wanneer de subsidie niet wordt gebruikt voor het doel waarvoor het werd toegekend, kan de aanvrager na beslissing van de bevoegde minister, het recht op de subsidie verliezen of gehouden worden tot de onmiddellijke terugbetaling van de subsidie, vermeerderd met de wettelijke interesten, aan het Vlaamse Gewest. Als de aanvrager nalaat de subsidie te verantwoorden, het rapportagedossier niet volledig is of niet correct ingediend is bij de VLM vervalt de beslissing tot toekenning van de subsidie voor het niet verantwoorde gedeelte.

4 CONTACT

Voor vragen in verband met de kandidatuurstelling voor een Landschapspark kunt u terecht op www.vlm.be/landschapsparken of, indien uw vraag niet beantwoord wordt door de informatie op deze site, op landschapsparken@vlm.be.

